

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертацію ПРУС Наталії Олексіївни «Формування професійного іміджу майбутнього викладача іноземних мов», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Професія «педагог» – особлива. Учителі завжди на виду, перед батьками, учнями, колегами. Але часто педагог втрачає авторитет тому, що не є цікавим як особистість. А без інтересу до особистості вчителя немає інтересу до предмета.

Інтерес до особистості вчителя – засіб активізації інтересу до предмета. Образ педагога мусить надихати. Як би не був професійно підготовлений учитель, він просто зобов'язаний постійно вдосконалювати свої особистісні якості, створюючи, таким чином, власний імідж.

Дослідження показують, що вчителі у два рази занижують значення свого іміджу, що певним чином знижує ефективність навчального процесу загалом. Тому актуальність рецензованого дослідження не викликає сумнівів. Вагомість проведеного дослідження суттєво посилюється тією обставиною, що дослідницьку увагу сфокусовано на процесі становлення фахівця нової генерації, його здатності до високого рівня конкурентоспроможності на ринку праці у зв'язку з урахуванням впливу професійного іміджу викладача іноземних мов на ефективність його професійної діяльності.

Вибір об'єкта, предмету дослідження є вмотивованим і назрілим. Загалом, увесь науковий апарат сформульовано чітко, виважено, вмотивовано. У роботі вдало і перспективно закладено ідею прицільного впливу професійного іміджу викладача на успішність навчального процесу.

Робота чітко структурована і грамотно оформлена, що свідчить про володіння авторкою логікою наукового дослідження. Структура роботи відповідає меті дослідження й вирішуваним у ньому завданням.

Належне вивчення дисертації й автореферату дає підстави стверджувати, що робота є закономірною і своєчасною реакцією на сучасні вимоги до підготовки висококваліфікованих фахівців з іноземних мов і має вагоме

значення для теорії і методики професійної освіти. Це підтверджується низкою чинників:

1. Авторкою дисертації здійснено комплексне дослідження теоретико-методологічних аспектів процесу формування професійного іміджу викладача іноземних мов.

2. Дослідницею визначено, теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування професійного іміджу майбутнього викладача іноземних мов, визначено суть і розкрито структурні компоненти професійного іміджу майбутнього викладача іноземних мов (індивідуально-аксіологічний, професійно-педагогічний, зовнішньоповедінковий).

3. У роботі з'ясовано особливості формування професійного іміджу майбутнього викладача іноземних мов; охарактеризовано основні етапи формування професійного іміджу майбутнього викладача іноземних мов у магістерській підготовці; визначено критерії (зовнішній, професійний, внутрішньоособистісний), показники (габітарна культура, комунікативний стиль поведінки, мовленнєва культура, комунікативно-організаторська компетентність, іншомовна).

4. Авторкою розроблено структурно-функціональну модель процесу формування професійного іміджу викладача іноземних мов і запропоновано шляхи реалізації розробленої педагогічної системи з урахуванням визначених педагогічних умов.

Дисертантка здійснила глибокий аналіз філософської, психологічної, соціологічної, політичної, педагогічної літератури щодо ключових понять дослідження, виявила на цій основі особливості професійної діяльності викладача іноземної мови і дала визначення професійному іміджу викладача іноземних мов, визначило й охарактеризувало структурні компоненти професійного іміджу викладача іноземних мов.

Особливого схвалення заслуговує глибинна історична довідка стосовно розуміння сутності й значення іміджу для діяльності загалом, і для професійної діяльності педагога зокрема.

Здійснене дослідження дало змогу зробити цілком логічний висновок про те, що формування іміджу майбутнього викладача іноземної мови та всіх його компонентів є складним поетапним процесом, в основі якого є реалізація особистістю власних потенційних можливостей, що зумовлює етапи формування досліджуваного феномену. Саме характеристика цих етапів потребує особливого схвалення, оскільки їй притаманні новизна, оригінальність, логічність, конкретність, певна алгоритмічність, що забезпечує чітку реалізацію викреслених етапів у системі професійної підготовки студентів.

Однозначно цікавим, на наш погляд, є узагальнення дослідниці про те, що у формування іміджу викладача іноземних мов вагому роль відіграє використання форм і методів роботи, спрямованих на підвищення інтересу студентів до професійного іміджу викладача іноземних мов, усвідомлення студентами необхідних професійних і особистісних характеристик, формування інтересу студентів до роботи з аудиторією, на яку спрямована його професійна діяльність з урахуванням уявлень про яку формується власний позитивний імідж, усвідомлення студентами залежності професійного успіху від сформованого позитивного іміджу, а також формування позитивного ставлення і налаштованості студентів на ретельну роботу, що забезпечить позитивну мотивацію до формування професійного іміджу викладача іноземних мов.

Не можемо не виділити влучне, на наш погляд, доведення важливості спрямування змісту магістерської підготовки на теоретичне забезпечення процесу формування професійного іміджу викладача іноземних мов, що повинно, на думку авторки роботи, реалізовуватися шляхом упровадження в зміст фахових, психолого-педагогічних дисциплін магістерської підготовки тем з педагогічної імеджелогії, а також впровадження спецкурсу для формування цілісного системного уявлення студентів про сутність і компоненти професійного іміджу викладача іноземних мов.

Безперечною схвалення заслуговує (у контексті роботи) логіка дослідження ключових для дисертації понять, зокрема нам імпонує виваженість

трактування поняття «імідж особистості», «професійний імідж», «імідж педагога»; особливості професійного іміджувикладача іноземних мов і його діяльності.

Значним позитивом роботи є обґрунтування необхідності систематичної роботи з упровадження інтерактивних форм, методів роботи зі студентами упродовж організації навчальної, самостійної, науково-дослідницької, виховної діяльності, що забезпечує поетапне формування у студентів професійного іміджу викладача іноземних мов.

Безперечного схвалення заслуговує також характеристика й обґрунтування дескрипторів рівнів і відповідних їм критеріїв та показників сформованості професійного іміджу викладача іноземних мов.

Не можемо оминати позитивною увагою намагання авторки перевірити дієвість та валідність результатів проведеного нею дослідження. Повно і змістовно на робочих сторінках дисертації відбито результати експериментальної частини роботи, якій притаманні чіткість, вмотивованість, логічність підходів. Можна вітати вдалу, на наш погляд, спробу авторки відстежити динаміку досліджуваного процесу в розрізі «експериментально-контрольні» групи за чітко окресленими критеріями, показниками та ознаками їх прояву; до того ж це спостерігається практично на всіх етапах проведеного педагогічного експерименту.

Особливої позитивної оцінки заслуговують додатки до дисертаційної роботи, їх повнота і автентичність, а також обсяг додають дисертаційному дослідженню загалом вагомому практичного значення.

Загалом, вивчення й аналіз змісту дисертації Прус Н.О. дає підстави зробити висновок про її значні позитиви, високий ступінь обґрунтованості наукових положень і сформульованих висновків, які є адекватні поставленим у роботі завданням. Це і дає змогу узагальнити про досягнення мети дослідження.

Робота відзначається науковою новизною, теоретичним і практичним значенням. Зміст автореферату ідентичний змісту дисертації і відповідає її положенням. Основні результати відображено в 15 наукових і навчально-

методичних публікаціях, із них 5 статей – у виданнях, що включені до переліку фахових у галузі педагогічних наук, 2 – у фахових закордонних виданнях.

Попри загалом високу позитивну оцінку наукового пошуку, здійсненого у дисертації, мусимо зазначити низку дискусійних моментів, побажань і зауважень:

1. Маємо певні зауваги щодо формулювання підрозділу 3.2. «Впровадження навчально-методичного забезпечення педагогічних умов...». Впроваджувати, на нашу думку, можна технологію, метод, методику, педагогічну систему; навчально-методичне забезпечення ж традиційно використовують, а не впроваджують.
2. Певні дискусійні аспекти викликає й визначена третя педагогічна умова – розробка й впровадження навчально-методичного забезпечення формування професійного іміджу викладача іноземних мов. Розробка й впровадження такого забезпечення, на нашу думку, є обов'язковим компонентом будь-якого навчального процесу, який передбачає взаємодію викладачів і студентів з метою опанування певного навчального змісту, який, разом із процесуальними елементами, традиційно відображений у навчально-методичному забезпеченні. Натомість у дисертації представлено оригінальні наукові результати у ході дослідження етапів формування професійного іміджу. Саме дотримання алгоритму представленої етапності вбачаємо як вагому умову ефективної реалізації запропонованої у роботі педагогічної системи.
3. Хотілося б побачити більше специфіки іміджу викладача іноземної мови (вимова, лексичний діапазон тощо), який би вирізняв його з-поміж інших викладачів (наприклад, математики, історії тощо).
4. Вважаємо певним чином занадто оптимізованими загальні висновки до роботи, які певною мірою не дали змогу узагальнити ті позитивні здобутки і наукові висновки, до яких прийшла дослідниця, і про які йде мова на робочих сторінках дисертації.

Однак згадані тут і вище зауваження не стосуються основного змісту дисертації та не мають вирішального впливу на достовірність й обґрунтованість

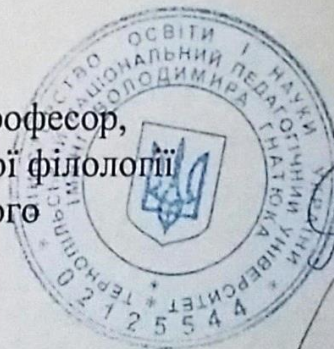
висновків, зроблених дисертанткою. Загалом висока наукова якість дисертаційного дослідження, її позитивна оцінка є незмінною.

Отже, наукове значення дисертації Прус Н.О. визначається предметом дослідження і полягає в тому, що вперше досліджено педагогічну систему формування професійного іміджу майбутнього викладача іноземних мов, обґрунтовано педагогічні умови ефективного функціонування цієї системи. Результати дослідження мають практичну цінність для формування професійної компетентності майбутніх фахівців з іноземних мов.

ВИСНОВОК: Дисертація Прус Н.О. «Формування професійного іміджу майбутнього викладача іноземних мов» є завершеним, самостійно виконаним дослідженням, яке має наукову новизну, велике теоретичне і практичне значення, вносить вагомий вклад у вивчення проблеми теорії і методики професійної підготовки.

Відповідно стверджуємо, що Прус Н.О. виконала актуальне дослідження, яке відповідає вимогам пп. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, вимогам, які ставляться до робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, і заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської філології
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Л. І. Морська